

Mesebeli Afrika - Mi lesz veled Burkina Faso?

2011 június 20. Flag

Szöveg méret

Mentés

-
-
-

- [0](#)

nincs értékelve

Még

Mérték

A címben megfogalmazott kérdésre a választ valószínűleg ez a poszt sem fogja megadni, de talán segítséget nyújt Burkina Faso jelenlegi helyzetének megértéséhez, hiszen bár relatíve hasonlóan indult, mint az észak-afrikai országokban, itt teljesen más utat jár be az elégedetlenség fűtötte megmozdulások hulláma.

A kormányellenes megmozdulások itt elkülöníthetők két fő szála, egyrészt a diákok által kezdeményezett megmozdulásokra és tüntetésekre (amelyekhez aztán más társadalmi csoportok is csatlakoztak), másrészt a katonaság soraiban tapasztalható lázadásokra, erőszakos kirohanásokra. Most vasárnap (máj. 29.) majd hétfőn (máj. 30.) zendültek katonák kezdtek fosztogatni és lövöldözni az északi Kaya és Dori városaiban, de a fővárostól keletre fekvő Koupéla és Tenkodogo, valamint a nyugatra fekvő Dédougou településeire is gyorsan áterjedtek a megmozdulások, és utóbbiban eddig példátlan módon a komolyabb kiképzést kapott ejtőernyős ezred tagjai is részt vettek a főleg a fizetések és a parancsnoki hierarchiával szembeni ellenérzések miatt kezdődött akciókban.

Szerencsére halálos áldozatról nem érkezett hír, néhány sérült van csak, akik a motorokon száguldozó és a levegőbe lövöldöző katonák eltévedt golyóitól sérültek meg. A kormány ezúttal is, ahogy eddig mindig, elzárkózott a tárgyalások elől, ahogy Alain Edouard Traore kormányfő fogalmazott, ez csak egy egyszeri "zsarolás fegyveres emberektől". Pedig most már több hónapja történnek hasonló események a katonák juttatásai (alapszold, lakhatási támogatás) illetve egyes parancsnoki pozíciók miatt, május közepén például a ghánai határ közelében fekvő, laktanyájáról ismert Po városában kezdtek lövöldözésbe és tüntető száguldozásba katonák, ezzel "ünnepelve meg" a zendülések egy hónappal korábbi igazi kezdetét, amikor az elnöki testvérség tagjai kezdtek lázadni magasabb fizetést követelve. Ezzel párhuzamosan pedig több ezres tüntetések zajlottak az országban (főleg a fővárosra, Ouagadougoura és a nagyobb városokra koncentrálódva), amelyeket a diákok és tanárok kezdtek el jobb fizetést és oktatási viszonyokat követelve, hozzájuk pedig csatlakoztak azok, akik a magas megélhetési költségek miatt elégedetlenkedtek vagy a rendőri brutalitás ellen kívántak tiltakozni.

Az idei év mindenképpen történelmi Blaise Compaore (akit egyébként a régió békefutarának, híres közvetítőjének tartanak) 24 éves uralmában, hiszen ilyen közel még sosem volt a bukáshoz, mint most, amikor testvérsége és a katonaság, rendőrség egy jelentős része lázadást kezdett áprilisban (illetve már márciusban is voltak hasonló jellegű kezdeményezések). Meg is bukott volna, ha a katonák úgy akarják, de nem, ezúttal csak a figyelmet próbálták felhívni az egyre nehezebb helyzetükre – az átlagos napi zsold nem éri el a 600 forintnyi frankot sem. De hosszasan lehetne sorolni az elégedetlenkedő megmozdulásokat, februárban diákok ezrei vonultak fel a rendőri erőszak ellen tiltakozva (itt is egy diák halála robbantott ki mindent), március 22.-én katonák kezdtek el tüntetni a magasabb pozíciókkal szemben fennálló bérfeszültség miatt, majd április 8.-án több ezer állampolgár vonult fel a főváros utcáin jobb életkörülményeket követelve, de igazán április 14.-én és 15.-én lépett magasabb szintre a probléma, amikor az elnöki testvérség tagjai kezdtek el lövöldözni az ouagadougoui elnöki rezidenciánál, amelyhez két másik ezred katonái is csatlakoztak, akik tábornokok, vezérkari tisztek házára lőttek.

Április végén aztán rendőrök, majd boltosok és üzletemberek vonultak az utcára a fővárosban és kisebb településeken, mindannyian jobb életkörülményeket követelve, bár utóbbiak akcióiban az is szerepet játszott, hogy a katonák, rendőrök megmozdulása során sokuk üzletét lerombolták, kifosztották (ezért kártérítési ígéretet kaptak). Compaoré becsülendő (?) módon nem a menekülést választotta vagy az erőszakot, hanem a tárgyalást és a politikai megoldást, április közepén feloszlatta a parlamentet, hazautazott szülőfalujába, majd menesztette védelmi miniszterét (helyette saját magát nevezte ki április 21.-én) és tárgyalásba kezdett a szakszervezetekkel és katonai vezetőkkel a helyzet rendezéséért.

Teljes mértékben megérthető az elégedetlenség, hiszen az üzemanyag és az élelmiszerek ára nem csak Európában és Magyarországon, de Afrikában is emelkedik: Burkina Fasóban az átlagos üzemanyagár 550 forintnyi frank körül mozog, ami iszonyú emelkedés a 2008-as 370-es szinthez képest, ráadásul az alapélelmiszernek számító rizs ára is megduplázódott, mára közel 210 forint 1 kilogramm. A helyi "vizitdíjnak" számító konzultációs költség az orvosnál egy alkalomra 1200 forint lett az idei évtől a korábbi 800 helyett, miközben a fizetések nem hogy nem emelkedtek, de a Világbank adatai szerint minimálisan csökkentek is, így egy átlagos ember átlagos napi bevétele alig 300 forintnyi frank.

A politikusok többnyire ilyen helyzetben a nemzetközi gazdasági folyamatokra mutogatnak illetve a költségvetés szűkösségét hozzák fel védelmükre, de szintén többnyire ez hazugság. Burkina Fasóban is lenne Compaorénak mihez nyúlnia az állam szegénysége ellenére is, hiszen a katonák most is az ellen tiltakoznak, hogy egyes tisztek és politikai vezetők sok ezer frankot tesznek zsebre havonta, ráadásul szinte érinthetetlenek. A "vízfej" költségeinek faragásával lenne pénz a tanárok követeléseinek egy részét teljesíteni, amit egyébként az oktatási minisztérium májusban meg is ígért, ha a diákok (meglepő módon, akik a tanárok sztrájkja miatt elmaradó vizsgáikat is féltik) és a pedagógusok befejezik a nagy osztálylétszámok és rossz körülmények, feltételek miatti megmozdulásaikat.

De fontos hangsúlyozni, hogy ami Burkina Fasóban történik az más, mint amit mondjuk Egyiptomban vagy Tunéziában láttunk, bár a kiindulópont hasonló: a szegénység, kilátástalanság, elégedetlenség. De míg azokban az országokban jelentős ellenzéki politikai erőket, a katonaság átállásáról beszélhettünk, addig itt ez nincs meg, ráadásul az emberek igazából nem személyi változást akarnak, hanem az életük javulását. Egyszerűen a cipőárust, földművest nem az érdekli, hogy Compaoré ül-e a székben vagy más (igazából sokat senki nem tesz érte), hanem, hogy mennyibe kerül a rizs, az üzemanyag, az oktatás.

Ami kulcskérdés lehet, az a katonaság, amely most még csak a levegőbe lövöldöz és felvonul, de mi lesz ha egyszer egy tiszt megúnyja és végrehajt egy erre felé nem ismeretlen fogalomnak számító katonai puccsot? Nehezen elképzelhetők, hogy komoly politikai tervek és kidolgozott programok lennének bármely tiszt kezében is, a demokratikus átmenet pedig szintén elég instabil opció. Az egész helyzetet jól jellemzi az egyik tüntetés alatt nyilatkozó diák véleménye: "...az élet nagyon nehéz Burkina Fasóban, a kormányunk egyáltalán nem jó és változásra van szükségünk."

De hogy erre a változásra a következő elnökválasztásig, 2015-ig várni kell az őszinte emberek földjén, az egy olyan kérdés, amire talán még a néhai Thomas Sankara sem tudna válaszolni. Ami tény, hogy minimális médianyilvánosságtól kísérvé, de februárban valami elkezdődött Burkina Fasóban, amely azóta is tart és amelynek most már kimondott célja, hogy valódi demokráciát hozzon a stabil és elnyomó egypártrendszerben működő ország számára, talán olyat, amit a nép hűségének tartott, 1987-ben meggyilkolt Sankara megálmodott. Blaise Compaorének sürgősen átfogó reformokat kell végrehajtania, hogy megbirkózzon a szinte az egész társadalmat felőlelő elégedetlenséggel, amely talán életrehívja a szinte nem is létező, teljesen elfojtott helyi ellenzéket is.

Ajánló

